

עולם הבא, כי הכל נברא בתורה הן עולם הזה והן עולם הבא, ולכך אמר השם יתברך יתמך דברי לך, בזה דבק האדם בעולם הבא להגיע אל תכליתו الآخرון וזה מבואר:

ובפרק כיצד מעברין (עירובין ג' ז' ע' א) אמר ר' יהושע בן לוי המהלך בדרך ואין לו לוייה יעסוק בתורה שנאמר כי לוית חן חש בראשו יעסוק בתורה שנאמר חן הם לראש חן בגרכנו יעסוק בתורה שנאמר וענקים לאגרגורותיך חן בבני מעיים יעסוק בתורה שנאמר רפאות תהיל לשך חש בעצמותיו יעסוק בתורה שנאמר ושקו לעצמותיך חן בכל גופו יעסוק בתורה שנאמר וכל בשרו מרפא אמר רב יהודה בריה דר' חייא בא וראה שלא כמדת הקדש ברוך הוא מدتبشر ודם אדם נתן לחבירו סם יפה לוה וקשה לוה והקדוש ברוך הוא נותן תורה לישראל סם חיים לכל גופו שנאמר וכל בשרו מרפא עד כאן. ר' ל' שהדריכים הם בחזקת סכנה וכמו שהתבאר בפירוש הפרקים (אבות פ' ג') וטעם הדבר שהדריכים הם בחזקת סכנה, כי הדריכים אין שם ישב האדם, ודבר כמו זה הוא נבדל מן עיקר העולם כי עיקר העולם הוא היישוב ודבר זה יוצא מן היישוב, ולפיכך שלוטים שם הפוגעים אשר הם מתנגדים אל העולם, ולכך יש לחוש שישלו בו פוגעים אשר אינם מסדר העולם. ולפיכך אמר הולך בדרך ואין לו לוייה ובודאי כאשר יש לו לוייה הרי הם מתחברים אליו בני אדם, וכיון שיש אצלו אדם נחשב זה כאלו היה בישוב העולם ואין נקרוא זה שפירוש מן היישוב, אבל זה שאין לו לוייה וחברו אל היישוב מה יעשה והוא לו חבר, יעסוק בתורה כי התורה סדר שמירת העולם כמו שהתבאר, ולכך כאשר התאחד אל התורה הרי יש לו לוייה וחברו אל סדר העולם. ושמירת הסדר מציל מן הפוגעים אשר לא ישלו, כי אין הפוגעים שלוטים רק כאשר פורש מן העולם כמו שאמרנו כי אכן כל הדריכים בחזקת סכנה, אבל כאשר הוא מתחבר אל התורה יש לו לוייה אל סדר העולם ובשביל זה אינו יוצא מן יישוב העולם. והדבר הזה הוא אל האדם לוייה גמורה, ואם נחשב לאדם לוייה כאשר יש לו התאחדות אל בני אדם כי אז אינו נחسب שהוא עצמו, ולאחר אשר יש בני אדם עמו יש לו לוייה שהוא

נאם ה' וכפטיש יפוץ סלע מה פטיש מתחלק לכמה ניצוצות כך דבר ה' מתחלק לכמה חלקים, ובענין זה היה נברא העולם, ואם לא כך אין היה כל העולם שבו דברים מחלוקת נברא במאמר אחד, ואם כן היה העולם מחלוקת כל דבר לעצמו, ועתה שנברא ביו"ד מאמרות אשר מספר עשרה מורה שהעולם הוא אחד מסודר ומקשור יחד. ומהו שהעולם נברא ביו"ד מאמרות, מהו יש לך ללמד כי הצדיקים ששומרם הסדר שסידר השם יתברך את העולם בזה מקיימים כל העולם, והפרק זה הרשעים כאשר הם יוצאים מן התורה ועוברים את הסדר שסדר השם יתברך, בזה מחריבין כל העולם, כי כל העולם הוא אחד מקשור ומסודר, ושינוי הסדר שסדר השם יתברך דבר זה הוא שניי אל הכל. לכך הצדיקים שכרם גדול שהם מקיימים כל העולם, והרשעים עונשים גדול שמחירבים הכל:

�התבאר לך כי התורה היא סדר הכל והסדר הוא מקיים הכל, ולכך אמרו שככל מעשה בראשית היו תלויים ועומדים עד שהיו ישראל מקבלים התורה, שאו היו מקבלים בעולם התורה עתה הייתה סדר הכל ובها יהיה מתקיים הכל. ולכך אמר ויורני ויאמר יתמך דברי לך שמור מצותי וחיה, כי התורה שהיא דברי השם יתברך תומכת האדם שלא יגיע לידי מיתה שהتورה מקיימת הכל. ואמר שמור מצותי וחיה נגד מעשה המצות כשישמור אותן יש בהם החיים. ואמר ויורני שהוא לשונו הוראה כמו שנקראת התורה בלשון זה ולא נקראת בשם חכמה כמו שנקראת שאר חכמה או תבונה, מפני כי הפרש יש, כי התורה מורה לאדם את הדרך, אשר בדרך ההוא יגיע אל תכליתו الآخرון מה שאפשר לאדם להגיעו הוא אל עולם הבא. וזה אין בכך שום חכמה, כי על ידי התורה מגיע האדם אל עולם הבא, ולכך ראוי לה דוקא לתורה שם תורה שהוא לשון הוראה, שמורה לאדם תכליתו الآخرון אשר ראוי לאדם להגיע אליו, ולכך אמר ויורני ויאמר יתמך דברי לך, השם יתברך הורה לאדם תכלית הآخرון אך להגיע את האדם אל העולם הבא, אשר יתמוך דברי לך ואו האדם דבק בתורה המגיע אל תכליתו הוא העולם הבא. כי כשם שהتورה היא סדר עולם הזה כך התורה היא סדר

ואחר כך כל גוף, כי כל אחד ואחד לפי מעלותו הוא קודם לקבל חיים מן השם יתברך, ואמר כי ב"ז נונן שם לחברו, כי מפני שאי אפשר שלא יהיה לאותו שם איקות, או שהוא קר או שהוא חם וכיוצא בו מה האיקות, ואם השם ההוא קר או מזיך לאברים הקרים ואם הוא חם מזיך לאברים החמים כי לא ימלט השם ההוא מן איקות. אבל התורה היא רפואה כללית, כי אין בתורה איקות רק כי היא שכל אלהי עליון, ובשביל כך התורה היא שם חיים ורפואה אל הכל. וכך מזו שהتورה היא רפואה לאדם מן החליו, כך התורה היא רפואה לאדם מכל שאר חסרון, כאשר האדם היה מקבל שנייה, התורה מחזרת אותו אל הסדר אשר הוא חסרונו לאדם, כי בתורה נברא העולם ובזה סדר השם יתברך הכל בסדרו הרاوي לו כמו שהתבהר, לכך על ידי התורה הוא חוזר אל סדר הרاوي, ומפני שבתורה נברא העולם, לכך כאשר יש חסرون בבריאות יושלם על ידי התורה שהיא רפואת כל הגוף. ויש לפירוש כי המאמר זה ר"ל, כמו שהتورה מחזרת חוליו הגוף אל הסדר כמו שהתבהר, כך התורה מחזרת אנשי חוליו הנפש אל הסדר, אף אם יש בהם חוליו הנפש התורה היא מחזרת הכל אל סדרו. וחוליו הנפש כאשר האדם יש לו חסرون בשכלו ובמחשבתו והחטא במחשבה הוא בכמה דברים, ועוד יש חוליו הנפש באלה הדברה שהוא למטה מן השכל הכספי כאשר ידוע, ועוד יש חוליו הנפש בנסיבות הגוף של אדם מהם התאה והקנאה וכל הדברים אשר מהם החטא, ועוד יש חוליו הנפש במעשה דהינו פועלות החטא בעצמו. וכן נגends זה אמר ח"ש בראשו יעסוק בתורה, כי בראש המחשבה והتورה היא רפואת חוליו הנפש הזה. ואמר ח"ש בגראנו יעסוק בתורה, נגד הדברו שהוא שואן בגראן וגם התורה רפואה לחולי הזה. ואמר עוד ח"ש בבני מעיו יעסוק בתורה שני רפאות תהיל לשך, פירוש בני מעיו שביהם לב וכבד אשר הם כחות התאה והקנאה וגם כן התורה רפואה לחולי הנפש הזה. ואחר כך אמר ח"ש בעצמותיו יעסוק בתורה, העצמות הם כלים שעל ידיהם המעשה, כי הבשר בלבד אין פועל המעשה, אבל המעשה אשר יעשה על ידי העצמות שהם קשים וחזקים על ידם המעשה, והتورה גם כן רפואה לחולי הנפש הזה. כי כאשר יוצא האדם

מתהבר אל הבריות שם העולם, ואם דבר זה הוא לוויה שלו, כל שכן כאשר יתהבר אל התורה שהיא סדר כל העולם ובה נמצא הכל, שיש לו לוויה גמורה שמתהבר אל העולם ואיןו נבדל ממנו שייהיו שליטין בו הפגעים ודבר זה מבואר. ולכך אמר אחורי, אם יש לאדם חוליה בגופו שככל אשר הוא חוליה יוציא מן הסדר, יעסוק בתורה שהיא סדר העולם, ואז האדם אשר היה מקבל חוליה שהוא שני יחוור אל הסדר שהוא בריאתו. ואמר עוד ח"ש בראשו וכו', כי כאשר יבא שניי לגוף כמו כל הדברים שהם שנייים בגוף, על ידי התורה שהיא סדר העולם מחזרת את הגוף שהוא בו שניי אל סדר שלו. כי אל סדר התורה ממשך הכל כמו שאמרנו. ומה שאמר הראש בפני עצמו, מפני שהראש שם השכל והוא קרוב אל התורה בעבר חשבית הראש, הוא ראשון וקודם לקבל רפואה על ידי התורה ולפיכך אמר בראשון ח"ש בראשו יעסוק בתורה. ואמר אחר כך ח"ש בגראנו יעסק בתורה, הגראן הוא למטה מן הראש אשר שם השכל, והגראן יוצא ממנו הדבר, והגראן כל אל שכל הדבר והוא למטה מן שכל עיוני, ואמר כי אף בזה אם יעסוק בתורה ימשוך לו על ידי התורה רפואה אף כי הוא יותר רחוק מן השכל. ואמר עוד ח"ש בבני מעיו, האבר הזה הוא למטה מן הגראן, כי הגראן שם הדבר השכל, ובבני מעיים כמו ריאת ולב הם כלים לחיים ולכך הם למטה מן הגראן שם השכל הדבר, ואפילו הכי על ידי התורה מקבל רפואה והוא מן השם עצמותם הם למטה מהם, שאינם כמו בני מעיים שהם כלים ומשכן לרוח חיים, אבל אלו הם בניין האדם שעליו נבנה האדם, ואמר שגם העצמות מקבלים רפואה והוא על ידי התורה מן השם יתברך. ואמר אח"כ ח"ש בכל גופו, אע"ג שהוא רחוק יותר עד שאין דבר נתקלה בו כלל, כי אין דומה שאור הגוף לעצמות כי הם בניין האדם, עד כי אם יש שניי בכל דבר, התורה של אדם שהוא סדר העולם ואחריה ימשך העולם היא מחזרת האדם אל סדר שלו. והנה התחיל בראשו שהוא יותר ראשון ויוטר קדום לקבל הויה ורפואה מן השם יתברך, ואחר כך הזכיר הגראן שהוא למטה הימנו, ואחר כך בני מעיים, ואחר כך העצמות,